

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра політики в сфері боротьби зі злочинністю та
кримінального права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
політики в сфері боротьби зі
злочинністю та кримінального права
Протокол № 1 від 27.08.2024

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Кримінальне право України
Викладач	Д.ю.н, проф. Фріс П.Л., д.ю.н., проф. Медицький І.Б.
Контактний телефон викладача	59-61-34
Е-mail викладача	pavlo.fris@pnu.edu.ua, ihor.medytskyi@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	21 кредит ЄКТС, 630 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Classroom, Google Meet, Zoom та ін.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є комплекс теоретичних положень та практичних завдань щодо аналізу кримінально-правових норм, які визначають злочинність діяння, визначають підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності, встановлюють вид та розмір покарання, звільнення від покарання та його відбування, особливості застосування інших заходів кримінально-правового характеру, особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.</p> <p>Навчальна дисципліна складається з таких змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні положення кримінального права 2. Елементи складу кримінального правопорушення 3. Окремі інститути вчення про кримінальне правопорушення 4. Вчення про заходи кримінально-правового впливу 5. Поняття, система та кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, передбачених Розділами I-V Особливої частини КК України. 6. Поняття, система та кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, передбачених Розділами VI-X Особливої частини КК України. 7. Поняття, система та кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, передбачених Розділами XI-XV Особливої частини КК України. 8. Поняття, система та кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, передбачених Розділами XV-XX Особливої частини КК України. <p>Кримінальне право регулює широке коло суспільних відносин, які виникають між державою та особою унаслідок вчинення кримінальних правопорушень та відповідного обов'язку особи понести покарання визначеного законом виду та міри.</p> <p>Основними джерелами цієї галузі виступають Конституція України, Кримінальний кодекс України, укладені та ратифіковані Україною міжнародні договори що містять кримінально-правові норми, які імплементовані в національне кримінальне законодавство, рішення Конституційного Суду України (у разі визнання ними неконституційності кримінально-правових законів).</p> <p>Застосування кримінального законодавства за наявності чисельних та подекуди несистемних змін до нього носить надзвичайно складний характер. Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями у галузі правової охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у ґрунтовних знань кримінального законодавства, розуміння ними змісту кримінально- правових понять, вміння вірно тлумачити положення кримінального закону та застосовувати їх у практичній діяльності. Основними цілями вивчення дисципліни є набуття студентами знань та розуміння норм кримінального законодавства України, формування умінь та навичок самостійно тлумачити й застосовувати відповідні правові приписи, з урахуванням конкретних прикладів слідчо-судової та прокурорської практики.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел права та результатів наукових досліджень кримінально-правових відносин.

Здатність застосовувати знання з кримінального права у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області кримінального права та розуміння професійної діяльності.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в галузі кримінального права.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності

Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин кримінального права, а також змісту його правових інститутів, щонайменше, з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Здатність до критичного та системного аналізу кримінально-правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання

Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово, правильно

вживаючи правничу термінологію.

Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	92
семінарські	142
практичні	
лабораторні	0
самостійна робота	396

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3,4,5,6	081 Право	2, 3	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	сем/пр/лаб заняття	сам.роб.

Модуль 1. Загальні положення кримінального права

1. Кримінально-правова політика			6
2. Предмет, метод, система, завдання і функції кримінального права	2	2	6
3. Закон про кримінальну відповідальність	2	4	8
4. Поняття кримінального правопорушення	2	2	6
5. Кримінальна відповідальність	2	2	6
6. Склад кримінального правопорушення	2	2	8

Модуль 2. Елементи складу кримінального правопорушення

7. Об'єкт кримінального правопорушення	2	4	8
8. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення	2	4	8

9. Суб'єкт кримінального правопорушення	2	4	8
10. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	4	4	8
Модуль 3. Окремі інститути вчення про кримінальне правопорушення			
11. Стадії вчинення кримінального правопорушення	2	4	6
12. Співучасть у кримінальному правопорушенні	4	4	8
13. Множинність кримінальних правопорушень	2	4	6
14. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння	4	4	8
15. Звільнення від кримінальної відповідальності	2	4	8
Модуль 4. Вчення про заходи кримінально-правового впливу			
16. Поняття та система заходів кримінально-правового характеру	2	2	6
17. Покарання, його мета та система	2	2	8
18. Призначення покарання	2	4	8
19. Звільнення від покарання та його відбування	2	4	6
20. Інші заходи кримінально-правового характеру	2	2	6
21. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб	2	2	6
22. Кримінальна відповідальність неповнолітніх	2	2	8
Модуль 5. Поняття, система та кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, передбачених Розділами I-V Особливої частини КК України			
23. Злочини проти основ національної безпеки України	2	2	10
24. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи	4	4	20
25. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи	2	4	10
26. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	2	4	10
27. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	2	4	10
Модуль 6. Поняття, система та кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, передбачених Розділами VI-X Особливої частини КК України			
28. Кримінальні правопорушення проти власності	4	4	10
29. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	4	4	20
30. Кримінальні правопорушення проти довкілля	-	4	10

31. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки	2	4	10
32. Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва	-	4	10
Модуль 7. Поняття, система та кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, передбачених Розділами XI-XV Особливої частини КК України			
33. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту	2	4	10
34. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності	2	4	10
35. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення	4	4	20
36. Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	-	4	10
37. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів	4	4	10
Модуль 8. Поняття, система та кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушення, передбачених Розділами XV-XX Особливої частини КК України			
38. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	-	4	10
39. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	4	4	20
40. Кримінальні правопорушення проти правосуддя	4	4	
41. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)	2	4	10
42. Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	-	2	10
ЗАГ.:	92	142	396
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя		

	<p>Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Передбачається виконання 7 письмових контрольних робіт (одна у третьому семестрі, і по дві у кожному наступному). Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські, практичні заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). Максимальна кількість балів за кожну письмову модульну контрольну роботу – 20 (у 4-6 семестрах) або 50 (у третьому семестрі)</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kkp.pnu.edu.ua/op-pravo/ , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські, практичні заняття – 25 (у 4-6 семестрах) або 45 (у третьому семестрі)</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для недопуску (пп. 3.2.2 МРПОУ). Здобувач не допускається підсумкового контролю, якщо впродовж семестру він набрав за всі види робіт менше 25 балів (пп. 3.2.3 МРПОУ).</p>

Підсумковий контроль

Залік – третій семестр, екзамен – 4-6 семестри. Варіанти завдань, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданні кафедри (пп. 3.2.5.1 МРПОУ). Підсумковий бал у третьому семестрі складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Підсумковий бал у четвертому-шостому семестрах складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів), балу за письмові модульні контрольні роботи (максимально 20 балів), балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.4.2.3 МРПОУ) та балу за екзамен (максимально 50 балів) (пп. 2.4.1-2.4.2 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.4.2.4-2.4.2.6 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимальну 100 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види індивідуальних завдань та інструкції щодо їх виконання знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kkp.pnu.edu.ua/op-pravo/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник : у 3-х т. Т. 1. Загальні засади. 2-ге вид., виправл. Та доповн. Київ: ВД «Дакор». 2019. 562 с.
2. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право: Навчальний посібник. К., 2014. 944 с.
3. Злочини проти основ національної безпеки України: кримінально-правова кваліфікація в умовах війни (науково-практичний коментар) / за заг. ред. С. А. Наумюка. Київ: Алерта, 2024. 378 с.
4. Кримінальне право (Загальна частина): підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Т.1. Луганськ : видавництво «Елтон-2», 2012. 780 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник / Попович О. В., Томаш Л. В., Латковський П. П., Бабій А. Ю. Чернівці, 2022. 319 с.
6. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / [А. О. Байда та ін.] ; за ред. проф. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 765 с.
7. Кримінальне право України. Особлива частина : посіб. для підгот. до заліків та іспитів / В. І. Тютюгін, М. А. Рубащенко ; відп. ред. В. І. Тютюгін. 5-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2022. 188 с.
8. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / В. В. Сухонос, Р. М. Білоконь, В. В. Сухонос (мол.) / за заг. ред. доктора юрид. наук, проф. В. В. Сухоноса. Суми : ПФ «Видавництво «Університетська книга», 2020. 672 с.
9. Кримінальний кодекс України. З постатейними матеріалами практики Європейського Суду з прав людини: наук.-практ. посіб. / уклад.: Туркот М. С., Столітній А. В., Шмаленя С. В., Снігар М. І. та ін.; за заг. ред. Столітнього А. В. К., Норма права, 2022. 1104 с.
10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар. Станом на 25 квітня 2024 року. / За заг. ред. Копотуна І. М. Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2024. 1352 с.
11. Кримінальний кодекс України. Окремі думки суддів. Постатейні матеріали. Станом на 01 березня 2024 р. : наук.-практ. посіб. / уклад.: А. В. Столітній, С. В. Шмаленя, М. С. Туркот, М. І. Снігар ; за заг. ред. д.ю.н., проф. А. В. Столітнього; Київ: Норма права, 2024. 1080 с.

12. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За заг. ред. Копотуна І. М. Київ: «К Н Т», 2023. 932 с.
13. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-ге вид., переробл. та доп. К., ВД «Дакор». 2018. 1360 с.
14. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: Злочини проти власності / За ред. М. І. Хавронюка. Київ : ВД «Дакор», 2017. 448 с.
15. Фесенко Є. В. Кримінальне право України. Особлива частина. Відповідальність за злочини транснаціонального характеру: Навчально-методичний комплекс / Є. В. Фесенко. К.: Алерта, 2019. 70 с.
16. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник. В-во «Фенікс» Київ, 2018. 324 с.
17. Kolaboracja z wrogiem w warunkach wojennych. Doświadczenia polsko-ukraińskie. Колабораційна діяльність. Польсько-український досвід боротьби / Redakcja naukowa: Beata Maria Nowak, Pawlo Fris. Наукові редактори: Беата Марія Новак, Павло Фріс. Warszawa: Instytut społecznych podstaw penitencjarystyki, 2023. 396 с.